

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 586 sahifa,
1-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining innovatsion pedagogik kompetentligini rivojlantirish mexanizmi	10
<i>Mirzaraxonova Maftuna Ibroximjon qizi</i>	
Elementlarini integratsiya qilish: nazariy va amaliy yondashuv	13
<i>Ne'matov Karimjon Shavkat o'g'li</i>	
O'qish savodxonligi darslarida kitobxonlik kompetensiyasini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari ...	19
<i>Mahmudova Shoirra Shavkat qizi</i>	
O'zbek milliy musiqasi asosida talablarda estetik did va ijro madaniyatini rivojlantirish metodikasi.....	25
<i>Gadoyeva Muborak Jumaqulovna</i>	
O'quvchilarning yozuv kompetensiyasini baholash mezonlarini takomillashtirish masalalari.....	30
<i>Abdurashidova Xafiza Abdurashidovna</i>	
Xurshid Do'st Muhammad qissalarida rivoyatchi strategiyasi.....	34
<i>Uzoqova Nargiza Yuldosh qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirishda innovatsion texnologiyalarining ahamiyati	37
<i>Eshpulatov Shakir Nabiyevich, Ahrorova Ozoda Amriddinovna</i>	
"Xonada o'simliklarni o'stirish" intellekt xaritasi (Mind Map) yordamida o'quvchilarda ekologik tarbiya va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish	41
<i>G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlarning tashkiliy-pedagogik jihatlari.....	46
<i>Joldasov Ixtiyor Suyundikovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda iqtisodiy tarbiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari	50
<i>N. Asadov</i>	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda kreativ kompetentlik va kasbiy muvaffaqiyat o'rtasidagi bog'liqlik mezonlari.....	53
<i>G. Xamidova</i>	
Gamifikatsiya elementlarining bakalavr talabalarini raqamli resurs yaratishga motivatsiyasiga ta'siri	56
<i>Maxkamova Dilshodaxon Xabibjon qizi</i>	
The Influence of Family Parenting Style on the Formation of Primary School Students' Personality	59
<i>Berdiyeva Mohloroyim Mirzohid qizi</i>	
Noto'liq oilalardagi onalarning tarbiyaviy uslublari va farzandlarining ijtimoiy-psixologik moslashuvi (O'zbekiston namunasida).....	64
<i>Ismoiljonov Ravshan Baxtiyor o'g'li</i>	
Raqamli pedagogika sharoitida interfaol ta'lim metodlari asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish.....	69
<i>Jumaniyozova Donoxon Olimboyevna, Bekmuratova Muhayyo Uralbayevna</i>	
Matematika ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning metodik asoslari.....	73
<i>Mirzayeva Shahlo, Qodirova Muattar Ithom qizi, Rovshanova Yulduz Shovkat qizi</i>	
O'qishga motivatsiya tushunchasi uning nazariy-psixologik tahlili.....	77
<i>Azimova Rushana Zokirjon qizi</i>	
Oliy ta'lim talabalarida akademik prokrastinatsiyaning prediktorlari: akademik motivatsiya, umid va shaxs xususiyatlari	81
<i>Shodiboyev Shohruh Shuhrat o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi markazlar integratsiyasini ta'minlash metodikasi.....	86
<i>Qahhorova Sevara Alimardonovna</i>	
O'quvchi-yoshlarni virtual olam ta'siridan himoya qilishning nazariy asoslari.....	90
<i>Isayeva Gulii Parpiyevna, Ravshanov Umidjon Abdiqodir o'g'li</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik tafakkurni oshirishda mantiqiy masalalarning o'rni	93
<i>Xilvatova Go'zal Sultonovna</i>	
Pedagogika tarixini o'qitishda talabalarda tarixiy tafakkurni rivojlantirish	97
<i>Jurayev Bobomurod Tojiyevich</i>	
Bolalarda ona tilida tinglash hissini rivojlantirish usullari	101
<i>Nurmatova Muxlisa Akmal qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida ingliz tilini o'qitish samaradorligini oshirish (Kahoot, Quizlet va Moodle platformalari misolida)	106
<i>Yusupova Shahnoza Abduxafizovna</i>	
Sport maktablarida 16–18 yoshli nayza uloqtiruvchi sportchi-qizlarda portlovchi kuchni rivojlantirish	111
<i>Tursunova Surayyo Botir qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagog kadrlarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlashda "Kasbiy rivojlanish kuni" va "Kasbiy rivojlanish soati" tadbirlari: amaliyot tahlili	115
<i>Gaffarov Azizjon Muhammadsaidovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarining faoliyatini samarali tashkil etishning nazariy jihatlarini (Learning outcomes) asosida	124
<i>Rabbimova Shaxnoza Soyib qizi</i>	
Bo'lg'usi o'qituvchilarda axloqiy madaniyat fazilatlarini qaror toptirishning pedagogik mexanizmlari	128
<i>G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi</i>	
Yengil atletikachilarning musobaqa jarayonida tibbiy-pedagogik monitoringini takomillashtirish	132
<i>Mamadaliyev Abror Akbarjonovich</i>	
Sun'iy intellekt yordamida rus tilini o'qitish va uning samaradorligi	137
<i>Yagafarova Nazilya Rafailovna, Nazarov Sardor, Onorboyev Kamronbek</i>	
O'quvchilarda ilmiy dalillarni tahlil qilish va xulosa chiqarish kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	142
<i>Baymurotova Mukaddas Xamdorovna</i>	
Ilmiy muxokamalarda pragmatik kompetentlikning roli	150
<i>Eshbo'riyeva Aziza Muhiddinovna</i>	
Talabalarda kognitiv-pragmatik kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning mazmuni	155
<i>To'rabekova Aziza Mirzabek qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda motivatsiyani shakllantirishda interaktiv metodlarning o'rni	159
<i>Qamchibekova Roziyaxon Xasanboy qizi</i>	
Проблема разграничения понятий "концепт" и "понятие" в современной лингвистике: лингвосомиотический и когнитивно-дискурсивный анализ	164
<i>Якунина Ангелина Алишеровна</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida amaliy bezak san'ati naqsh elementlarini raqamli qayta ishlash va arxivlashtirish	169
<i>Jabbarov Rustam Ravshanovich</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining yozuv kompetensiyasini rivojlantirishda Design Thinking texnologiyasining metodik imkoniyatlari	176
<i>Amanbayeva Oydin Urazali qizi</i>	
Tez qalamchizgi mashqlarida psixologik-pedagogik yondashuvlarning ahamiyati	181
<i>Suyunov Navro'z Alisher o'g'li</i>	
Innovatsion yondashuv orqali bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirish konsepsiyasi	186
<i>Xalilov Lenar Shevketovich</i>	
Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari	190
<i>Jumanova Xafiza Xoliqulovna</i>	
Samarqand arxitektura-qurilish instituti va shahar infratuzilmasi rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlik (1950–1990-yillar)	195
<i>Abulqosimova Dildora Asrorovna, O'ralov Sodiqjon</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalar ta'limida ikkilamchi cheklovlarni kamaytiruvchi ta'lim texnologiyalari	199
<i>Qo'ziyeva Shahnoza Muhammadsoli qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	O'quvchilarda milliy g'oya va mafkurani rivojlantirishda mumtoz musiqaning o'rni va ahamiyati 202 Baymanova Feruza Abralovna
	Ommaviy jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil etishning pedagogik asoslari 207 Xayitova Ulfatoy Tursunovna
	Yuqori sinf o'quvchilarida ijtimoiy faollikni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari 211 Turg'unboev Sirojiddin Faxriddinovich
	Muhandislik ta'limida Bernulli va Puasson taqsimotlarini texnologik jarayonlar misolida o'qitish metodikasi... 216 Qo'ziboyeva Nozima Yoqubjon qizi, Maxmanazarov Sardor Toirjon o'g'li, Saydullayev Asadbek Xayrullo o'g'li
	Психолого-педагогические основы обучения теме “производная” в курсе алгебры и начал анализа президентской школы 225 Шахноза Холмуродова Зоир кизи
	O'qish savodxonligi darslarida Bloom taksonomiyasi va 4K kompetensiyalarining integrativ modeli 234 Farsaxonova Mastura Jalol qizi
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini baholash mezonlari va monitoring tizimini takomillashtirish: indikatorlar asosidagi boshqaruv modeli 241 Jo'rayeva Dilrabo Kamoliddin qizi
	Maxsus mashqlar yordamida start tezligini oshirish metodikasi 244 Sitora Elova Axmatqulovna, Panjiyeva Gulzoda Eshdaviyat qizi
	Amudaryo foreli (<i>Salmo trutta oxianus</i>) O'zbekiston hududida tarqalishi va ekologiya ta'siri..... 248 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xolmo'minova Sevinch Sirojiddinova, Qurbonazarova Marjona Zokirovna
	Suv va quruqlik muhitiga moslashgan amfibiyalarda adaptatsiya xususiyati 251 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Axmamatova Feruza Shamsiddin qizi, Qo'ldoshova Ruxshona Navro'z qizi
	O'zbekistonda tarqalgan kaptarsimonlar xilma-xilligi, ularni tarqalishi, biologik xususiyatlari va amaliy ahamiyati 255 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Xolmo'minova Jasmina Baxtiyor qizi, Saidova Dilnoza Rustamovna
	Surxondaryo viloyatidagi qo'lqanotlilar turlarining morfologik tasnifi va hududiy farqlari 259 Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Yarashova Sarvara Islomovna, Bahromova Shahzoda Abduqodirovna
	Игровые технологии как средство активизации коммуникативной деятельности учащихся на занятиях по русскому языку 267 Халикова Гульбахор Исановна
	Yoshlarni pedagogik kasbga yo'naltirish ishlarini o'rganishning konseptual va metodologik asoslari 270 Matkarimova Muxabbat Abuovna
	O'qish savodxonligini baholovchi topshiriqlar turlari 277 Rasulova Mushtariybonu
	Qoraqalpog'istonning shimoliy tumanlaridagi bolalarda tashqi nafas olish tizimi xususiyatlari 281 Orazbaeva Navbaxor Mratbaevna
	“Kompyuter tarmoqlari” fanini o'qitishda dasturiy-didaktik vositalardan foydalanish 285 Muqimov Shahzodbek Ixtiyor o'g'li
	Yangi O'zbekiston: yangilanish va taraqqiyot omillari (Qashqadaryo viloyati misolida)..... 288 Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, Safarova Sevara Saloxiddinovna
	Raqamli ta'lim strategiyalaridan foydalanib o'qish samaradorligini oshirish 294 Narzullayeva Gulzira Xayrullo qizi, Abdusottarova Farog'at Olimjon qizi
	Oliy ta'limda “Zoologiya” kursini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish (“umurtqali hayvonlar” misolida)..... 299 Xonnazarova Mamlakat To'lqinovna
	Oliy ta'lim muassasalarida ommaviy sportni rivojlantirish strategiyalari 303 Xudoyberganov Javlonbek Soatboy o'g'li
	Accommodating a Teenage English Learner With Tourette-Related Stammering in Uzbekistan State Multilevel Test Preparation: A Single-Case Study 307 Yulduz Sultanova
	Yengil atletikada to'siqlar osha yugurish texnikasini takomillashtirish va o'rgatish uslubiyati 313 Chariyev Ulug'bek Abdujabbarovich, Radjabov Jaxongir Furkatovich

The Interaction of Language and Culture in Intercultural Conflict Communication	317
<i>Gulnoza Khushnazarova</i>	
O'smir shaxsida o'zini o'zi tushunish psixologik muammo sifatida.....	321
<i>Mahmudov Abdurasul</i>	
O'quvchilar nutqida milliy-madaniy leksik birliklarni qo'llashga o'rgatishda semantikashtirish	325
<i>Tursunova Javhar Bakir qizi</i>	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida boshlang'ich ta'limda matematik madaniyatni shakllantirish: Qori Niyoziy merosi asosida.....	329
<i>Axmedova Nargiza Toychibekovna</i>	
A2 darajadagi o'quvchilarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda adaptiv yondashuvning roli	333
<i>Nezametov Zuxra Axmadovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik kasbga ijodiy munosabatni tarbiyalashning nazariy asoslari.....	336
<i>Axmatov Ibrohimjon Furqat o'g'li</i>	
Voyaga yetmaganlar profilaktikasida maktab, oila va mahalla hamkorligining zamonaviy holati va diagnostikasi	340
<i>Japparbergenova Indira Bayramovna</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarining ijtimoiy va intellektual kompetensiyalarini rivojlantirishni pedagogik tizimini takomillashtirish	344
<i>Amankosova Dinara Gabitovna</i>	
Innovatsion usullar vositasida maktabgacha yoshdagi duduqlanuvchi bolalar nutqini rivojlantirish.....	348
<i>Mamatova Aziza Bo'riboevna</i>	
Dzyudoning olimpiya o'yinlaridagi o'rni va ahamiyati	353
<i>Jaxongir O'razbayev Temur o'g'li</i>	
Umumta'lim maktab o'quvchilarida milliy va umuminsoniy qadriyatlarga integratsiyalashgan harbiy tarbiyaning ilmiy-nazariy asoslari.....	356
<i>A'zamov Inom Salimjonovich</i>	
The Role of Digital Platforms in Developing Students' Independent Learning Competency.....	360
<i>Jo'rayeva Zamira Ishmuminovna, Uraqova Shaxlo Turdiyevna</i>	
Shaxsiy ta'lim trayektoriyasi tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyati	365
<i>Toshpo'latov Olim Panjiyevich</i>	
"Ilk qadam" davlat o'quv dasturi asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faoliyat markazlarining ta'lim jarayonlarini tashkil etish	370
<i>Bektemirova Asilabonu Akmal qizi</i>	
Kreativ ta'lim texnologiyalari asosida talabalarda innovatsion kompetensiyalarni shakllantirish metodikasini takomillashtirish	374
<i>Sariboyev Nurali Abdunazarovich</i>	
Bolalarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar va yosh xususiyatlari	378
<i>Erkinboyev Muhammadqodir Nodirbek o'g'li</i>	
Tasviriy san'at darslarida eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish.....	383
<i>Xushvaqtov Abror Doniyor o'g'li</i>	
Raqamli ta'lim muhitida zamonaviy o'qitish metodlari va interaktiv texnologiyalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	387
<i>Murodova Dilafro'z Matmurod qizi, Sattarova Bibijon Muzaffar qizi, Bekmurodova Muhayyo Uralbayevna</i>	
Kredit-modul tizimida o'quv-me'yoriy hujjatlarni takomillashtirish borasidagi milliy va xorijiy tajribalar	391
<i>Aralova Maxsuma Abdurahmonovna</i>	
Yuqori sinf o'quvchilariga chet til o'qitish va o'rgatishda motivatsiyaning o'rni xususida.....	396
<i>Atadjanova Shaxnoz Abbasovna, Ismoilova Feruza Salimjon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda innovatsion metodlar	400
<i>Axmedova Fayziniso Otabek qizi</i>	
Bo'lajak pedagoglarning uzluksiz amaliy faoliyatida professional salohiyatini rivojlantirish yo'llari	403
<i>Habibullayeva Muxlisaxon Yorqinjon qizi</i>	

Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining PR kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi.....	406
J. B. Jumabayev	
Raqamli pedagogika sharoitida interfaol ta'lim metodlari asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish.....	412
Jumaniyozova Donoxon Olimboyevna, Bekmuratova Muhayyo Uralbayevna	
Biologiya ta'lim jarayonida ilg'or hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash.....	416
Mo'minov Dilshod Yaxshiboy o'g'li	
Oliy ta'limda masofaviy ta'limning pedagogik-psixologik xususiyatlari	420
Mutalibova Muqaddasxon Abdunabi qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda raqamli platformalar orqali kiberxavfsizlik madaniyatini shakllantirish	423
Nazarmatova Dilshoda Umarali qizi, Saminjonova Sevaraxon Axmadjon qizi, Abdihakimova Muqaddas Fahridinova, Matsapayeva Nigora Satbay qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining etnopedagogik kompetentligini shakllantirishda milliy hunarmandchilik va xalq amaliy san'atining didaktik imkoniyatlari	428
Pardayeva Gulchexra Safarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning bilish kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik asoslari	432
Qipchaqova Sevinchxon Farxodjon qizi	
Maktabgacha ta'lim boshqaruvida ERP tizimlarini integratsiyalashning proaktiv modeli.....	436
Raxmatillayev Oyatillo Zikrillayevich	
Maktabgacha ta'limda rivojlantiruvchi markazlarni tashkil etish va loyihalashtirish	439
Sadikova Shoista Akbarovna, Yangiboyeva Salomat Samandarovna, Yangiboyeva Sevinch Samandarovna	
Milliy hunarmandchilik buyumlarini yasash orqali o'quvchilarning ijodkorligini rivojlantirish	442
Xayitov Jonibek Xolboboyevich, Nabijonova Nilufar Nabijon qizi	
Futbol o'yinida to'pga kalla bilan zarba berish.....	446
Xolmaxmatov Boburjon Musurmon o'g'li	
Сравнительно-типологический анализ юмора и гуманизма в творчестве Гафура Гуляма и Марка Твена.....	451
Абдумунинова Махлиё	
Особенности фонетико-фонематической речи (качественные и количественные) у младших школьников с речевыми расстройствами.....	453
Заирова Н. Б.	
Informatika ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning metodik asoslari	459
Toshmurodova Gulsevar Bekmurod qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash samaradorligini oshirishda innovatsion hamkorlik modelining ahamiyati	464
Jo'rayeva Mohigul Avazbek qizi	
Maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlashda boshqaruv mexanizmlarining samaradorligi	468
Nazirova Guzal Malikovna	
Oilada bolani tarbiyalashning innovatsion yondashuvlari va ularning samaradorligi.....	474
Sultonova Nurxon Anvarovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy moslashuvni ta'minlashda rivojlantiruvchi muhitning ahamiyati...	478
Valijonova Bibirobiyaxon Numonjon qizi	
Raqamlashtirish muhitida o'smirlarning o'zini o'zi anglashining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	482
Ortiqova Malika Odiljon qizi, Xolbekova Dinora Faxriddin qizi	
Boshlang'ich sinf matematika ta'limida innovatsion yondashuvlar asosida fikrlash kompetensiyalarini shakllantirish.....	486
Ermamatova Maftuna Ermamatovna, Shamsiyeva Mohinur Kaxramonovna	
"Lifelong learning" konsepsiyasi asosida bo'lajak o'qituvchining shaxsiy sifatlarini rivojlantirish mexanizmlari	490
Hakimova Nargiza Supxonovna	
Barqaror transport tizimlarini loyihalash kompetentligining tuzilmasi: komponentlar, mezonlar va indikatorlar.....	495
Abduraxmanov Ravshan	

Generativ sun'iy intellekt vositalarining oliy ta'lim talabalarining tanqidiy tafakkuriga ta'siri	500
<i>Ikromov Oybek Ibrogimovich</i>	
Efferent afaziya nutq nuqsoni bo'lgan bemorlar bilan olib boriladigan logopedik rehabilitatsiya ishlar tizimi ..	505
<i>Turdaliyeva Shahlo Husnitdinovna</i>	
Autizm sindromli bolalar bilan ishlashda pedagog va oila hamkorligini ta'minlash mexanizmlari	510
<i>Babayeva Azizabonu Hamidjon qizi</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarda nutqiy muloqotni rivojlantirishning ilmiy-uslubiy yondashuvlari	515
<i>Muhammadjonova Dilafuz Farhodjon qizi</i>	
Ijtimoiylashuvning pedagogik kategoriya sifatida rivojlanishining mazmuni va dinamikasi	519
<i>Madayeva Muqaddas Baxtiyor qizi, Namozov Diyorbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Globalashuv sharoitida talaba-yoshlarning intellektual migratsiyadagi o'rni.....	526
<i>Eshonjonov Bobir Zafarjonovich</i>	
O'smir qizlarda qad-qomat shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar	530
<i>Uraimov Sanjar Ro'zmatovich, Abdullayeva Maxbuba</i>	
O'qish savodxonligini rivojlantirishda matn bilan ishlashning didaktik imkoniyatlari	534
<i>Qayumova Shoxsanam To'liqin qizi</i>	
Harbiy xizmatchilarni fuqarolik jamiyatiga ijtimoiy-psixologik reintegratsiya qilish jarayonida zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etishning pedagogik-psixologik mexanizmlari va determinantlari	538
<i>Ikmattullayev G'. Z.</i>	
Raqamli muhitda kechiktirish (prokrastinatsiya) odatlari va ularning shaxsiy moliyaviy qarorlar sifatiga ta'siri.....	544
<i>Sultanova Saida Muhiddin qizi, Nematova Mahliyo Solijon qizi</i>	
Yoshlar ijtimoiylashuvi jarayonida oila va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlari.....	548
<i>Sultanova Saida Muhiddin qizi, Musajonov Ulug'bek Ro'ziboy o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida mediaresurslardan foydalanish orqali o'quvchilarning fikrlash faolligini oshirish.....	551
<i>Bozorboyeva Muhabbat Tohirjon qizi</i>	
Adabiyot darslarida loyiha asosida ta'lim texnologiyalarini qo'llashning didaktik va metodik asoslari (5-sinf misolida)	556
<i>Azimjonova Shahnoza Dilshodbek qizi</i>	
4K modelini rivojlantirishda "Teskari sinf" (Flipped Classroom) texnologiyasining o'rni va ahamiyati	562
<i>Doniyorova Dildora Nuritdin qizi</i>	
4S festivali orqali Prezident maktablari pedagog va hodimlarida sog'lom turmush madaniyatini shakllantirish	566
<i>Ibragimov Shuhratbek</i>	
Ergashgan qo'shma gapli maqollarning komponental xususiyati.....	571
<i>Xoliqova Nasiba Anvar qizi</i>	
Как через счёт и движение формировать здоровье с точки зрения педагогики восточного возрождения	574
<i>Алиходжаева Р., Калауова М.</i>	
Kurashchilarda musobaqa davrida stressga chidamlilikni shakllantirish	578
<i>Umadurdiyev Bahodir Xolmamatovich, Komilov Aziz Xoshimovich</i>	
Значение педагогической культуры в решении проблем подготовки преподавателей русского языка в высшем образовании	581
<i>Худайбердиева Дильфуза Мухтаровна</i>	

4S FESTIVALI ORQALI PREZIDENT MAKTABLARI PEDAGOG VA HODIMLARIDA SOG'LOM TURMUSH MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH

Ibragimov Shuhratbek

Andijon shahridagi Prezident maktabi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Prezident maktablari o'rtasida an'anaviy tarzda o'tkazib kelinayotgan "Spirituality, Sport, Science, Socializing" – 4S festivalining o'quvchilarda sog'lom turmush madaniyatini shakllantirishdagi pedagogik ahamiyati yoritiladi. Festivalning "Sport" yo'nalishi jismoniy tarbiya mashg'ulotlari bilan uzviy bog'liq holda o'quvchilarda jismoniy faollik, sog'lom raqobat, jamoaviylik, intizom, irodaviy sifatlar va sog'lom hayotga ongli munosabatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, 4S festivalining "Spirituality", "Science" va "Socializing" yo'nalishlari sport faoliyati bilan uyg'unlashib, o'quvchilarning ma'naviy, intellektual va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlaydi. Maqolada 4S festivalini jismoniy tarbiya darslarida shakllangan bilim, ko'nikma va malakalarni amaliyotda mustahkamlovchi samarali tarbiyaviy platforma sifatida baholash mumkinligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: 4S festivali, Prezident maktablari, sog'lom turmush madaniyati, jismoniy tarbiya, sport, ma'naviy tarbiya, ijtimoiylashuv, jamoaviylik, sog'lom raqobat.

Abstract: This article examines the pedagogical significance of the traditional "Spirituality, Sport, Science, Socializing" – 4S festival held among Presidential Schools in developing students' healthy lifestyle culture. The "Sport" component of the festival is closely connected with physical education classes and contributes to the development of students' physical activity, healthy competition, teamwork, discipline, willpower, and a conscious attitude toward a healthy lifestyle. In addition, the "Spirituality", "Science", and "Socializing" components, integrated with sports activities, support students' spiritual, intellectual, and social development. The article argues that the 4S festival can be considered an effective educational platform for strengthening in practice the knowledge, skills, and competencies developed during physical education lessons.

Key words: 4S festival, Presidential Schools, healthy lifestyle culture, physical education, sport, spiritual education, socialization, teamwork, healthy competition.

Аннотация: В данной статье рассматривается педагогическое значение традиционного фестиваля "Spirituality, Sport, Science, Socializing" – 4S, проводимого между Президентскими школами, в формировании культуры здорового образа жизни у учащихся. Направление "Sport" данного фестиваля тесно связано с занятиями по физическому воспитанию и способствует развитию у школьников физической активности, здоровой конкуренции, командного взаимодействия, дисциплины, волевых качеств и осознанного отношения к здоровому образу жизни. Кроме того, направления "Spirituality", "Science" и "Socializing" во взаимосвязи со спортивной деятельностью обеспечивают духовное, интеллектуальное и социальное развитие учащихся. В статье обосновывается, что фестиваль 4S можно рассматривать как эффективную воспитательную платформу, способствующую практическому закреплению знаний, умений и навыков, сформированных на уроках физической культуры.

Ключевые слова: фестиваль 4S, Президентские школы, культура здорового образа жизни, физическое воспитание, спорт, духовное воспитание, социализация, командная работа, здоровая конкуренция.

KIRISH

Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan davrda inson salomatligini asrash hamda sog'lom turmush madaniyatini shakllantirish jamiyat taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda. Ayniqsa, ta'lim tizimida faoliyat olib borayotgan pedagog va xodimlarning jismoniy hamda ruhiy salomatligini mustahkamlash, ularda sog'lom hayot tarziga ongli munosabatni shakllantirish zamonaviy ta'lim siyosatining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Chunki pedagogning sog'lom turmush madaniyatiga amal qilishi nafaqat uning kasbiy samaradorligini oshiradi, balki o'quvchilar uchun ham ijobiy namuna vazifasini bajaradi. Shu nuqtayi nazardan, Prezident maktablarida tashkil etilayotgan turli ma'naviy-ma'rifiy, sport va ijtimoiy loyihalar sog'lom turmush madaniyatini rivojlantirishning samarali vositasi sifatida alohida ahamiyat kasb etmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Avvalo, sog'lom turmush madaniyati tushunchasi xalqaro adabiyotlarda insonning jismoniy faolligi, ruhiy barqarorligi, ijtimoiy faolligi, sog'lom ovqatlanishi, zararli odatlardan saqlanishi va ijobiy hayotiy pozitsiyasi bilan bog'liq holda izohlanadi. World Health Organization ma'lumotlariga ko'ra, muntazam jismoniy faollik yurak-qon tomir kasalliklari, diabet va ayrim saraton kasalliklari xavfini kamaytiradi, depressiya hamda xavotir belgilarini pasaytiradi, shuningdek, umumiy farovonlikni oshiradi. Shu bilan birga, dunyo bo'yicha kattalar aholisining qariyb 31 foizi, ya'ni 1,8 milliard kishi yetarli jismoniy faollikka ega emasligi qayd etilgan. Bu holat ta'lim muassalarida, xususan, pedagog va xodimlar orasida muntazam sport va sog'lom harakat muhitini yaratish dolzarb ekanini ko'rsatadi.

Xorijiy tadqiqotlarda sog'lom turmush tarzi faqat individual salomatlik masalasi emas, balki ish joyidagi samaradorlik, kasbiy motivatsiya va ijtimoiy muhit bilan bog'liq hodisa sifatida ham o'rganiladi. Masalan, ish joyida jismoniy faollik imkoniyatlarini oshirish, xodimlarning ruhiy charchashini kamaytirish va ijobiy muloqot muhitini yaratish sog'lom tashkilot madaniyatining muhim belgilaridan biri sifatida baholanadi. WHO tavsiyalarida ham maktablar, ish joylari, sog'liqni saqlash muassasalari va jamoat joylarida jismoniy faollik imkoniyatlarini kengaytirish zarurligi alohida ta'kidlangan. Bu yondashuv 4S festivalining "Sport" yo'nalishi bilan bevosita bog'liq bo'lib, festivalni pedagog va xodimlarda sog'lom turmush madaniyatini shakllantirishning amaliy mexanizmi sifatida baholash imkonini beradi.

UNESCO tadqiqotlari va tavsiyalarida ta'lim sifati, sog'liq va farovonlik o'zaro uzviy bog'liq ekani qayd etiladi. Tashkilot sog'lom, xavfsiz va qo'llab-quvvatlovchi ta'lim muhiti o'quvchilar hamda ta'lim jarayoni ishtirokchilarining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi. UNESCO maktab salomatligi va ovqatlanish dasturlarini ta'lim kun tartibining muhim qismi sifatida ko'radi. Bu fikr 4S festivalining faqat sport tadbiri emas, balki ta'lim muassasasi ichki muhitini sog'lomlashtiruvchi ijtimoiy-pedagogik platforma ekanini asoslaydi. O'zbekistonda ham sog'lom turmush tarzini shakllantirish masalasi pedagogika, jismoniy tarbiya va ma'naviy-ma'rifiy tarbiya doirasida keng yoritilmoqda.

Mahalliy ilmiy maqolalarda jismoniy tarbiya va sport sog'lom turmush tarzining asosiy omili sifatida talqin qilinadi. Masalan, "Sog'lom turmush tarzini shakllantirishda jismoniy tarbiya va sportning o'rni" nomli tadqiqotda sport, faol dam olish, jismoniy madaniyat va sog'lomlashtirish ishlari yoshlar hamda ta'lim muassasalari faoliyatida sog'lom hayot qadriyatlarini shakllantiruvchi omil sifatida ko'rsatilgan. Ushbu yondashuv 4S festivalida sport musobaqalari, jamoaviy o'yinlar va faol dam olish shakllarining pedagog hamda xodimlar salomatligiga ta'sirini ilmiy jihatdan asoslashga xizmat qiladi. Raximov Xasanboy Kamoliddin o'g'lining sog'lom turmush tarziga asoslangan pedagogik metodlar haqidagi maqolasida sog'lom turmush tarzi, jismoniy faollik, pedagogik modellar, oilaviy tarbiya va ta'lim muhitining o'zaro bog'liqligi tahlil qilingan. Muallif sog'lom turmush tarzini shakllantirishni faqat tibbiy yoki sport masalasi emas, balki pedagogik jarayonning tarkibiy qismi sifatida talqin qiladi. Bu fikr 4S festivalining mazmuniga mos keladi, chunki festivalda pedagoglar sport bilan shug'ullanish bilan birga, ma'naviy, intellektual va ijtimoiy faoliyatga ham jalb etiladi.

Gulhayo Karimovaning o'rta maktab yoshidagi qizlarda jismoniy tarbiya orqali sog'lom turmush tarzi uchun barqaror odatlarni shakllantirishga oid tadqiqotida jismoniy ta'lim-tarbiya, sog'lom turmush tarzi, barqaror odatlar, jismoniy faollik va salomatlik tushunchalari o'zaro bog'liq holda ko'rib chiqiladi. Garchi ushbu tadqiqot o'quvchilar misolida olib borilgan bo'lsa-da, undagi asosiy ilmiy g'oya – sog'lom turmush odatlari muntazam tashkil etilgan jismoniy-tarbiyaviy faoliyat orqali shakllanishi – pedagog va xodimlar faoliyatiga ham tatbiq etilishi mumkin. 4S festivali aynan shunday muntazamlikka yo'naltirilgan ijtimoiy-pedagogik modelni shakllantirishga xizmat qiladi. Mahalliy adabiyotlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirishda ommaviy sportning ahamiyati ham alohida qayd etiladi. "Sog'lom turmush tarzini yaratishda jismoniy tarbiya va ommaviy sportning o'rni" mavzusidagi maqolada jismoniy tarbiya, ommaviy sport, sog'lomlashtirish va yoshlar salomatligi tushunchalari uzviy bog'liqlikda yoritilgan. Bu jihat 4S festivalining ommaviylik xususiyatini asoslashda muhimdir. Chunki festival faqat alohida sportchilar yoki faol ishtirokchilar uchun emas, balki barcha pedagog va xodimlarni sog'lom turmush madaniyatiga jalb etishga qaratilgan. Xorijiy ilmiy yondashuvlarda pedagoglarning kasbiy farovonligi va stressni kamaytirish masalasi ham muhim o'rin tutadi.

Ta'lim sohasi xodimlari doimiy aqliy, emotsional va kommunikativ yuklama ostida faoliyat yuritadi. Shu sababli pedagoglarning ruhiy holati, jamoaviy qo'llab-quvvatlanishi va sog'lom dam olish imkoniyatlari ta'lim sifati bilan bog'liq omillar sifatida qaraladi. Ayrim zamonaviy tadqiqotlarda ish joyidagi farovonlik texnologiyalari, xodimlar munosabatlari, tashkilot madaniyati va shaxsiy holat o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilingan. Bu 4S festi-

valining "Socializing" yo'nalishi, ya'ni pedagoglar o'rtasida ijtimoiy aloqalarni kuchaytirish, tajriba almashish va jamoaviy birdamlikni mustahkamlash vazifasi bilan uyg'unlashadi. Shuningdek, 4S festivalining "Spirituality" yo'nalishi o'zbek pedagogik tafakkuridagi ma'naviy tarbiya g'oyalari bilan bevosita bog'liqdir.

O'zbek pedagogik merosida Abdulla Avloniy tarbiyani inson kamolotining asosiy sharti sifatida talqin qilgan. Uning qarashlarida axloq, ma'naviyat, mehnatsevarlik va ijtimoiy mas'uliyat shaxs tarbiyasining markaziy mezonlari sifatida ko'riladi. 4S festivalida milliy qadriyatlar ko'rgazmalari, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, madaniy dasturlar va ijodiy uchrashuvlarning tashkil etilishi pedagog va xodimlarda sog'lom turmush madaniyatining ma'naviy asoslarini mustahkamlaydi. Demak, sog'lom turmush madaniyati faqat jismoniy sog'lomlik emas, balki ma'naviy poklik, ijtimoiy mas'uliyat, ijobiy hayotiy maqsad va kasbiy burchni anglash bilan ham bog'liqdir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Sog'lom turmush madaniyatini shakllantirishda to'rtta asosiy omil muhim hisoblanadi.

Birinchisi – jismoniy faollik, ya'ni sport, harakat, faol dam olish va sog'lomlashtirish mashg'ulotlari.

Ikkinchisi – ruhiy-emotsional barqarorlik, ya'ni stressni kamaytirish, ijobiy kayfiyat va kasbiy charchashning oldini olish.

Uchinchisi – ijtimoiy hamkorlik, ya'ni jamoaviy muloqot, tajriba almashish va sog'lom korporativ madaniyat.

To'rtinchisi – ma'naviy-intellektual rivojlanish, ya'ni shaxsning qadriyatlari, bilimga intilishi va kasbiy mas'uliyatini kuchaytirish. 4S festivali aynan shu omillarni yagona tizimda birlashtirgani bilan ahamiyatlidir.

TAHLIL VA NATIJALAR

Avvalo, festivalning "Sport" yo'nalishi pedagog va xodimlarda jismoniy faollikka bo'lgan ehtiyojni kuchaytiradi. World Health Organization ma'lumotlariga ko'ra, muntazam jismoniy faollik yurak-qon tomir kasalliklari, diabet va ayrim saraton turlari xavfini kamaytiradi, shuningdek, depressiya hamda xavotir belgilarini pasaytirib, umumiy ruhiy farovonlikka ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Demak, Prezident maktablari pedagog va xodimlari o'rtasida sport musobaqalari, estafeta, jamoaviy o'yinlar va sog'lom raqobat muhitining tashkil etilishi ularning kundalik hayotida harakat faolligini oshirishga xizmat qiladi. Bu esa kasbiy charchoq, ruhiy zo'riqish va passiv turmush tarzining oldini olishda amaliy ahamiyatga ega. 1-rasm.

1-rasm: 4S festivali doirasida Prezident maktablari pedagog va xodimlarining jamoaviy sport musobaqalaridagi faol ishtiroki

Festivalning "Spirituality" yo'nalishi sog'lom turmush madaniyatining ma'naviy-axloqiy asoslarini mustahkamlashda muhim o'rin tutadi. Chunki sog'lom turmush faqat tana salomatligi bilan cheklanmaydi; insonning ruhiy barqarorligi, maqsadga intilishi, mas'uliyat hissi, o'zini boshqarish ko'nikmasi va ijtimoiy burchini anglash ham sog'lom hayot mezonlari hisoblanadi. Prezident maktablarida tashkil etiladigan ma'naviy tadbirlar, milliy qadriyatlar ko'rgazmalari, madaniy dasturlar va ijodiy uchrashuvlar pedagoglarda kasbiy faxr, ijtimoiy mas'uliyat va vatanparvarlik tuyg'ularini mustahkamlaydi. Bu esa ularning ishga munosabati hamda o'quvchilar bilan olib boradigan tarbiyaviy muloqotida ijobiy aks etadi. "Science" yo'nalishi esa pedagog va xodimlarning intellektual faolligini qo'llab-quvvatlaydi.

Sog'lom turmush madaniyatining muhim belgilaridan biri – insonning o'z bilimini muntazam yangilab borishi, tanqidiy fikrlashi va zamonaviy kasbiy talablar bilan uyg'un rivojlanishidir. Festival tarkibidagi intellektual o'yinlar, seminar-treninglar va ilmiy-ma'rifiy suhbatlar pedagoglarda bilim almashish, tajriba o'rganish hamda yangicha yondashuvlarni qabul qilish imkonini yaratadi. Bu jarayon sog'lom kasbiy muhitni shakllantirib, o'qituvchilarning o'z ustida ishlash madaniyatini kuchaytiradi.

Festivalning "Socializing" yo'nalishi ham alohida ahamiyatga ega. UNESCO ta'lim va salomatlik o'zaro bog'liq ekanini ta'kidlab, sog'lom va xavfsiz ta'lim muhiti o'quv natijalari hamda farovonlikni yaxshilashini qayd etadi. Shu nuqtayi nazardan, pedagog va xodimlarning bir-biri bilan norasmiy, samimiy va ijobiy muhitda muloqot qilishi kasbiy stressni kamaytiradi, o'zaro ishonchni oshiradi va jamoada ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimini kuchaytiradi. Ayniqsa, Farg'ona, Namangan va Andijon shahridagi Prezident maktablari jamoalarining festival doirasida uchrashuvi tajriba almashish, sog'lom raqobat va hamkorlik madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, festival doirasidagi sport tadbirlari xodimlar o'rtasida jamoaviy birdamlik va korporativ madaniyatni mustahkamlaydi. Ta'lim muassasasidagi sog'lom psixologik muhit o'qituvchi faoliyatining samaradorligiga bevosita ta'sir qiladi. Sport jarayonida pedagoglar o'zaro raqobatlashadi, bir-birini qo'llab-quvvatlaydi, g'alaba va mag'lubiyatni madaniyatli qabul qilishni namoyon etadi. Bu holat maktab jamoasida sog'lom kommunikatsiya, ijobiy munosabat va hamkorlik madaniyatini rivojlantiradi. Natijada sog'lom turmush madaniyati individual odat darajasidan jamoaviy qadriyat darajasiga ko'tariladi.

Shu bilan birga, festival pedagog va xodimlarda kasbiy charchash sindromining oldini olishda ham muhim profilaktik ahamiyatga ega. O'qituvchilik kasbi yuqori emotsional mehnat talab qiladigan sohalardan biridir. Doimiy dars jarayoni, hujjatlar bilan ishlash, ota-onalar bilan muloqot, o'quvchilar tarbiyasi hamda natijadorlik talablari pedagogning ruhiy holatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. 4S festivali kabi tadbirlar esa pedagoglarga ish muhitidan tashqarida o'zini namoyon qilish, ijobiy emotsiyalar olish, jamoa bilan yaqinlashish va shaxsiy resurslarini tiklash imkonini beradi. Bu esa maktabda sog'lom psixologik muhitni mustahkamlaydi.

XULOSA

Umuman olganda, keyingi uch yil davomida vodiy hududidagi Andijon, Namangan va Farg'ona viloyatlari-dagi Prezident maktablari o'rtasida o'tkazib kelinayotgan ushbu festivalni yaqin kelajakda boshqa ta'lim muassasalarida ham joriy etish maqsadga muvofiq bo'ladi. 4S festivali Prezident maktablari pedagog va xodimlarida sog'lom turmush madaniyatini shakllantirishning samarali ijtimoiy-pedagogik mexanizmi sifatida baholanishi mumkin. Festival orqali sog'lom hayotga oid bilim, ko'nikma va qadriyatlar amaliy faoliyatda namoyon bo'ladi.

Sport musobaqalari jismoniy faollikni oshirsa, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar ichki motivatsiyani kuchaytiradi, intellektual mashg'ulotlar kasbiy rivojlanishga xizmat qiladi, ijtimoiylashuv esa jamoaviy birdamlikni mustahkamlaydi. Shu sababli, 4S festivali nafaqat madaniy-sport tadbiri, balki pedagog va xodimlarning sog'lom, faol, mas'uliyatli va innovatsion kasbiy hayot tarzini shakllantiruvchi muhim pedagogik platforma hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdulla Avloniy. Turkiy guliston yoxud axloq. – Toshkent: O'qituvchi, 1992.
2. Karimov, I. A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
3. Qurbonov, Sh., Seytxalilov, E. Ta'lim sifatini boshqarish. – Toshkent: Turon-Iqbol, 2006.
4. Xo'jayev, F., Rahimqulov, K. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. – Toshkent: O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya instituti, 2012.
5. Raximov, X. K. Sog'lom turmush tarziga asoslangan pedagogik metodlar. Science Time Journal, 2025. Maqolada jismoniy faollik va sog'lom turmush qadriyatlarini mustahkamlashda pedagoglar, ota-onalar va jamiyatning roli yoritilgan. (UzResearchers)
6. Sog'lom turmush tarzini shakllantirishda jismoniy tarbiya va sportning o'rni. Modern Science and Research, 2025. Maqolada talabalar o'rtasida sog'lom turmush tarzini shakllantirishda jismoniy tarbiya va sportning ahamiyati tahlil qilingan. (InLibrary)
7. Jismoniy tarbiya va sport o'quvchi-yoshlarning sog'lom turmush tarzini shakllantirish omillari sifatida. Современная наука и исследования, 2025. Maqolada ta'lim-tarbiya tizimi va sportning sog'lom turmush tarzini shakllantirishdagi o'rni yoritilgan. (InLibrary)
8. Sog'lom turmush tarzini yaratishda jismoniy tarbiya va ommaviy sportning o'rni. Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali, 2025. Maqolada ommaviy sport va jismoniy tarbiyaning sog'lomlashtiruvchi vazifalari bayon etilgan. (Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali)
9. World Health Organization. Physical Activity. WHO Fact Sheet, 2024. Ushbu manbada muntazam jismoniy faollik yurak-qon tomir kasalliklari, diabet va depressiya xavfini kamaytirishi, shuningdek, dunyo kattalarining 31 foizi yetarli jismoniy faollikka ega emasligi qayd etilgan. (Всемирная организация здравоохранения)
10. World Health Organization. WHO Guidelines on Physical Activity and Sedentary Behaviour. – Geneva: World Health Organization, 2020.

11. UNESCO. School Health and Nutrition. UNESCO, 2025. Manbada o'quvchilar salomatligi va farovonligini ta'lim kun tartibining markaziga qo'yish zarurligi ta'kidlangan. (ЮНЕСКО)
12. UNESCO. Global Standards for Health Promoting Schools. – Geneva: World Health Organization and UNESCO, 2021.
13. Bailey, R. Physical Education and Sport in Schools: A Review of Benefits and Outcomes. *Journal of School Health*, 2006, 76(8), 397-401.
14. Warburton, D. E. R., Nicol, C. W., Bredin, S. S. D. Health Benefits of Physical Activity: The Evidence. *Canadian Medical Association Journal*, 2006, 174(6), 801-809.
15. Sallis, J. F., Owen, N., Fisher, E. B. Ecological Models of Health Behavior. In: Glanz, K., Rimer, B. K., Viswanath, K. (eds.). *Health Behavior and Health Education: Theory, Research, and Practice*. – San Francisco: Jossey-Bass, 2008.
16. Maslach, C., Leiter, M. P. *The Truth About Burnout: How Organizations Cause Personal Stress and What to Do About It*. – San Francisco: Jossey-Bass, 1997.
17. Deci, E. L., Ryan, R. M. Self-Determination Theory: A Macrotheory of Human Motivation, Development, and Health. *Canadian Psychology*, 2008, 49(3), 182-185.
18. Bandura, A. *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. – Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1986.
19. Bronfenbrenner, U. *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. – Cambridge: Harvard University Press, 1979.
20. Fullan, M. *The New Meaning of Educational Change*. – New York: Teachers College Press, 2007.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.